

המטה לחינוך אזורי לחיים משותפים
المقر المركزي للتربية والتعليم

יום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין

התקווה

ערכת פעילות
לכיתות ז'-י"ב

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكرى ال-28 لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המדינת
ישראל
מרכז יצחק רבין

משרד החינוך

מבוא

השנה אנו מציינים 28 שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין. יצחק רבין נרצח במוצאי שבת, י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995, בסיומה של עצרת המונים שנשאה את הכותרת "כן לשלום, לא לאלימות". הוא נורה בגבו על ידי מתנקש יהודי ישראלי שהתנגד למהלכים המדיניים שרבין שאף לקדם. הרצח, כנקודת שפל בהווה הדמוקרטית הישראלית, יצר קרע ברקמת החיים המשותפים במדינה.

יום הזיכרון ה־28, המתקיים על רקע נסיבות פוליטיות וחברתיות מורכבות, עומד בסימן "התקווה". מערך הפעילות שלפניכם מספק הזדמנות לשיח על חשיבותה של תקווה בהיבט האישי, החברתי והלאומי, והיכרות עם התקוות השונות שבהן מחזיקים אזרחי ישראל הצעירים.

מטרות

1. התלמידים יכירו את דמותו של יצחק רבין ופועלו.
2. התלמידים יבחנו את המושג "תקווה" וידונו במשמעותו על רקע התקופה האחרונה.
3. התלמידים ינהלו שיח על אודות חשיבותה של תקווה בהיבט האישי, החברתי והאזרחי.
4. התלמידים יכירו בתקוות השונות המתקיימות זו לצד זו במרחב הישראלי, וידונו בחשיבותה של הכרה כזו בהקשר של יום הזיכרון לרצח יצחק רבין.

התקווה – ערכת הפעילות

בערכה זו פעילויות פתיחה, מדרש כרזה ושתי פעילויות נוספות:

1. [פעילות פתיחה א': יצחק רבין](#), חייו ופועלו
2. [פעילות פתיחה ב': תקוותנו, התקווה](#)
3. [מדרש כרזה](#)
4. [דרושה תקווה](#)
5. [תקווה בשירים ובאמרות](#)

למורה:

מומלץ לעבור על המצגת מבעוד מועד ולבחור בפעילות ההולמת ביותר את כיתתך: כזו התואמת את רוח הכיתה ובית הספר, ואת המשאבים העומדים לרשותך.

תקווה

תקווה

" וְקוֹי יְהוָה יַחְלִיפוּ כַח יַעֲלוּ אֲבָר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא
יִגְעוּ, יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ" (ישעיהו מ', ל"א)

תקווה היא ציפייה לעתיד טוב יותר, אמונה שהטוב
יבוא. היא מחייה, מעודדת ומחזקת.

ביום הזיכרון ה־28 לרצח ראש הממשלה ושר
הביטחון יצחק רבין בחרנו לעסוק בתקווה.

פעילות פתיחה א' – יצחק רבין, חייו ופועלו

אפשרות

1

המורה יקרין את הסרטון:

יצחק רבין, חייו ומותו (6:27 דקות).

המורה ישאל:

- ☐ אילו מחשבות ורגשות הסרטון מעורר בכם?
- ☐ אילו אירועים היסטוריים מוזכרים בסרטון?
- ☐ אילו תפיסות ואיזה חזון הנחו, לדעתכם, את יצחק רבין בדרכו ובתפקידים הרבים שמילא?

אפשרות

2

המורה יציג את הכרזה וישאל:

- ☐ מה אפשר ללמוד על יצחק רבין מהכרזה?
- ☐ אילו מחשבות ורגשות תמונות אלו מעלות בכם?
- ☐ אילו תפיסות ואיזה חזון הנחו, לדעתכם, את יצחק רבין בדרכו ובתפקידים הרבים שמילא?

המשך – פעילות פתיחה ב' – תקוותנו, התקווה

את [ההמנון הלאומי](#) ירשה מדינת ישראל מהתנועה הציונית.

הגרסה הראשונה של השיר – שנקראה במקור "תקוותנו" – נכתבה בידי המשורר נפתלי הרץ אימבר בסביבות שנת 1878, ופורסמה בירושלים שש שנים לאחר מכן, בשנת 1886.

מידע נוסף על ההמנון הלאומי ניתן למצוא [כאן](#)

שאלות:

1. מהו המנון? מדוע למדינה יש צורך בהמנון?
2. מה ההמנון מסמל עבורכם היום?
3. האם יש מילים בהמנון שאינכם מבינים? גלו את משמעותן.
4. אילו מילים בולטות במיוחד בהמנון?

כָּל עוֹד בְּלִבְּךָ פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדִי הוֹמָה,
וּלְפָאֲתֵי מִזְרַח קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה –

עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ,
הַתְּקוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים,
לְהִיּוֹת עִם חֶפְשִׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

באדיבות ויקיפדיה

פעילות פתיחה ב' – תקוותנו, התקווה

התלמידים יתחלקו לקבוצות בנות 4–6 משתתפים

- שלב א' – כל משתתף יספר לקבוצה מהי השורה המשמעותית ביותר מבחינתו בהמנון התקווה ומדוע
- שלב ב' – חברי הקבוצה יגבשו טענה לגבי חשיבותו של ההמנון עבור מדינת ישראל והחברה הישראלית
- שלב ג' – כל קבוצה תציג במליאה את תוצריה

דיון: ככל הנראה, לו היינו נחשפים לתוצרי הפעילות הזו בבתי ספר שונים, היינו מתוודעים לתוצרים שונים ומגוונים.
מה לדעתכם צריך לקרות או מה לדעתכם אנחנו צריכים לעשות כדי שכל התקוות הללו תוכלנה להתקיים יחד במדינה שלנו?

עוד לא אבדה תקוותנו,
התקווה בת שנות אלפים,
להיות עם חפשי בארצנו,
ארץ ציון וירושלים.

כל עוד בלבב פנימה
נפש יהודי הומיה,
ולפאתי מזרח, קדימה,
עין לציון צופיה,

מדרש כרזה

שאלות לדין לבחירת המורה

1. מה רואים בכרזה?
2. אילו מחשבות הכרזה מעוררת?
3. מדוע לדעתכם מופיעות בקהל שתי קבוצות? מיהן הקבוצות? האם הן מייצגות לדעתכם קבוצות במציאות הישראלית?
4. האם לדעתכם הכרזה מייצגת את הרצוי או המצוי בישראל בהווה? הסבירו.
5. מה לדעתכם משמעות הדגל הנישא על ידי הקהל?

תקווה

עיצוב: הדר סבנו ושרי ישראלי

המשך מדרש כרזה

שאלות לדיון לבחירת המורה

6. מדוע נבחרה כרזה זו לדעתכם?
7. מהו לדעתכם המסר של הכרזה ומה חשיבותו לכל פרט בחברה ולחברה הישראלית ככלל?
8. מה הקשר בין הכרזה לבין יום הזיכרון לרצח יצחק רבין?
9. מדוע לדעתכם הוחלט לעסוק השנה ביום הזיכרון ליצחק רבין במושג "תקווה"? כיצד הוא מתקשר למציאות חיינו?
10. קראו את [דבר היוצרים](#). האם אתם מסכימים עימם? מדוע?

תקווה

ניצוב: הר סבו ושי יטראל

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-٢٨ لاغتبال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאלי
הישראלי
מרכז יצחק רבין

דבר היוצרים – הדר סבו ושי ישראל

"בחודשים האחרונים, החברה הישראלית גועשת וסוערת סביב הרפורמה המשפטית. המונים יוצאים לרחובות ומביעים בעוצמות ששנים לא נראו כמותן – את מחאתם על מה שנתפש בעיניהם כאיום ממשי על עתידה של מדינת ישראל. מולם, עומד ציבור שלם המאמין באמונה שלמה כי דווקא הרפורמה היא זו אשר תתקן את המעוות באופן שיאפשר את תפקודה התקין של הממשלה ואת האיזונים הנכונים הנדרשים לשם חיזוק הדמוקרטיה. נראה שמעולם לא הייתה החברה הישראלית כה משוסעת ומפולגת, והקרע בעם כה כואב ומדמם. ועם זאת, הצלחנו להתבונן במציאות המורכבת הזו גם במבט מלא תקווה... המצדדים והמתנגדים, יוצאים לרחובות ונלחמים על עתידה של מדינת ישראל, על אופייה ועל צביונה, מתוך דאגה עמוקה ואהבה כנה למדינה ולמוסדותיה. המאבק הזה מדיר שינה בשיח האלים שהוא מייצר וברמת הנפיצות שלו, אך בקיומו טמונה גם מידה מסוימת של נחמה. הרוב הדומם מתנער מאדישותו הממושכת ולראשונה מזה שנים, מתנהל בציבור שיח אמיץ, מפוכח וכה ראוי ונחוץ – על ערכים כמו דמוקרטיה, שוויון וצדק, על תרגומו של החזון הציוני למציאות שכולנו היינו רוצים לראות סביבנו עבור ילדינו ונכדינו".

תקווה

עיצוב: הר סבו ושי ישראלי

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-٢٨ لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

משרד החינוך

דרושה תקווה

תקווה

קחו כמה
שאתם צריכים

תקווה
תקווה
תקווה
תקווה
תקווה

באדיבות ניצן רצון

המורה תציג לתלמידים את התמונה ותשאל:

1. איזה סיפור מספרת התמונה?
2. האם אתם מזדהים עימה? כיצד?

המורה תחלק לכל שלושה תלמידים דף 3. כל תלמיד יבחר את התקווה שהוא זקוק לה

4. תלמידים שירצו בכך, ישתפו את הכיתה
בבחירה שלהם ובצורך שלהם בתקווה

תקווה

קחו כמה
שאתם צריכים

תקווה

תקווה

תקווה

תקווה

תקווה

תקווה

תקווה

קחו כמה

שאתם צריכים

[illegible]

תקווה בשירים ובאמרות

המורה תציג את השקפים הכוללים ציטוטים העוסקים בתקווה, ותשאל:

1. איזה ציטוט מצא חן בעיניכם במיוחד? מדוע?
2. איזה רגש מובע באמצעות הציטוט?
3. כיצד הייתם מגדירים את המושג "תקווה" לפי הציטוט?
4. לאור מה שאתם יודעים על יצחק רבין ועל חייו, איזה ציטוט מהציטוטים לעיל תואם אותו או את תפיסותיו וערכיו? מדוע?

"ויש תקווה לאחריתך, נאום ה', ושבו בנים לגבולם" (ירמיהו ל"א ט"ז)

**"בואו נמשיך, החיים לפנינו, לא מאוחר כי מחר יום חדש
החלום יגווע אם נאבד את התקווה..." (סאבלימינאל)**

"לא מאבד תקווה, אפילו לשנייה. לא מאבד תקווה, כי הכול בא לטובה" (ארלט ספדיה)

**"כשהתקווה בלב בוערת, יש בדידות, יש כאב והתקווה איתך נשאר. אל תאבד
אותה, תשמור עליה" (מיכאל וקנין)**

**"יש עתיד ולא אבדה עוד תקוותנו, אם נאמין בזה, בסוף יהיה רק טוב. יש עתיד, נכון,
אמרו זאת לפנינו, אבל אנחנו מרגישים שזה יקרה כבר בקרוב" (אבי רחנבלום)**

**"בין המילים ושתיקות, בין הצלחות לנפילות, בין שאלות ללא תשובה, יש עוד תקווה,
יש עוד תקווה" (דוד ד'אור)**

**"אולי לכול דבר סיבה, שום דבר לא סתם ולנו יש תמיד תקווה שהטוב לא נעלם. זו
התקווה, המנגינה שלא כבתה" (שי משולם).**

"באשר החיים שם תקווה" (קונפוציוס)

"כשאין תקווה אין אף מאמץ" (סמואל ג'ונסון)

"אין תקווה שלא מעורב בה פחד, ואין פחד שאין בו תקווה" (ברוך שפינזה)

"התקווה טמונה בחלומות, בדמיון ובאומץ ליבם של אלה שמעזים להגשים חלומות למציאות" (יונה סאלק)

"לפעמים מתוך ייאוש פורצת תקווה" (לאו שה)

"כל זמן שאדם חי יש לו תקווה. מת- אבדה תקוותו" (ירושלמי, ברכות י"ג, ע"ב)

"לחיות ללא תקווה משמעו לחדול מלחיות" (דוסטויבסקי)

"התקווה היא חלום של אנשים ערים" (אריסטו)

"עלינו להשלים עם אכזבה רגעית, אך לעולם לא לאבד תקווה נצחית" (מרטין לותר קינג ג'וניור)

"תקווה היא כמו הסוכר שבתה: גם אם היא קטנה, היא ממתיקה הכול" (קונפוציוס)

"תקווה היא חלומו של העני" (תאלס איש מילאתוס)

"אל ניתן לפחדינו למנוע בעדנו לצאת בעקבות תקוותינו ולנסות להגשימן" (ג'ון פ' קנדי)

"המעט שאתה יכול לעשות בחייך הוא להבין למה אתה מקווה. והכי הרבה שאתה יכול לעשות הוא לחיות בתוך התקווה הזאת" (ברברה קינגסולבר).

עוד לא אבדה תקוותנו

נקרא את דבריו של הראי"ה קוק זצ"ל (אפשר גם להאזין לשיר בביצוע של עובדיה חממה ואהרן חזאל):

**"התחלנו להגיד איזה דבר גדול לעצמנו ולעולם כולו,
ועדיין לא סיימנו לומר אותו.**

**אנחנו עומדים באמצע הנאום, ולהפסיק לא נרצה, ולא נוכל.
גם אם מגמגמים אנחנו בדיבורנו, גם אם איננו יודעים בדיוק למה אנחנו מייחלים,
וכיצד להתקדם לקראת החזון הגדול,**

**אין זה גורע במאומה את ביטחוננו בצדקת דרכנו.
האמת בקרבנו חזקה כל כך, עד שאיננו מסוגלים עדיין להסבירה בשפה ברורה,
ומשום כך לא נסוג לאחור.**

**לרדת מעל במת ההיסטוריה יכול רק עם אשר סיים את מלאכתו, רק תרבות
שמיצתה את עצמה,**

**אבל אנו, גם אחרי כל פועלנו, עוד חזון גדול בלבנו,
עוד דרך ארוכה ומופלאה לפנינו."**

(על פי אורות, ערך התחייה)

- כיצד אתם מבינים את דברי הרב קוק?
- לדעתכם, מהו הדבר הגדול שהתחלנו להגיד לעצמנו ולעולם כולו?
- כיצד באה לידי ביטוי התקווה בדבריו אלה? על איזו תקווה מדובר?
- מה זה מחייב אותנו כציבור ישראלי?

סיכום

תקווה היא **הרצון** שתתגשם התרחשות שרוצים בה. היא חלק בלתי נפרד מחיי האדם כפרט, ומחיי עמים כקולקטיב. היא הייתה ועדיין **מנוע לשינוי** חברתי-לאומי-כלכלי בקרב חברות ועמים. התקווה טומנת בחובה את היכולת להעניק משמעויות אופטימיות לחיי האדם ולעתידם של עמים, אולם ההיסטוריה האנושית והחברתית מוכיחה כי הסתפקות בתקווה בלבד, ללא מעשים ופעולות להשגת ההתרחשות הרצויה, לא תניב את פירות התקווה. ב"שיר לשלום", השיר האחרון ששר יצחק רבין, דקות ספורות לפני שנרצח, מצוי המשפט הבא:

ניצוח: הרד סבנו ושרי ישראלי

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-٢٨ لاغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع إسحاق رابين

המדינת
ישראל
מרכז יצחק רבין

"אל תגידו יום יבוא – הביאו את היום"

(מתוך שירו של יענקל'ה רוטבליט, "שיר לשלום", שהושר בעצרת שבסופה נרצח יצחק רבין).

התקווה היא מקור לאופטימיות אך היא כשלעצמה לא תעשה את השינוי שאנו רוצים בו.

את השינוי יכול לעשות רק האדם.

על כן, העיסוק בתקווה חייב לכלול תהליך כן, פתוח, נוקב ולעיתים כואב, שבמהלכו נבצע בירור ערכי של החזון שלנו, יהיה זה האישי, החברתי או הלאומי, ולאחריו נדון באמצעים ובמשאבים שיש ברשותנו כדי

להגשימו.

תקווה

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكري ال-٢٨ لاغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع إسحاق رابين

המדינת
ישראל
מרכז יצחק רבין

